یکشنبه 31 مرداد 1400 - 17:31

جغرافیا

استان تهران به مرکزیت شهر تهران، با وسعتی حدود 12,981 کیلومتر مربّع بین 34 تا 36/5 درجه عرض شمالی و 50 تا 53 درجه طول شرقی واقع شده‌است. این استان از شمال به استان مازندران، از جنوب به استان قم، از جنوب غربی به استان مرکزی، از غرب به استان البرز و از شرق به استان سمنان محدود است. جمعیت این استان طبق سرشماری سال 1395 بالغ بر 13,267,637 نفر بوده‌است که 12,452,230 در نقاط شهری و 814,698 در نقاط روستایی ساکن هستند. مرکز این استان شهر تهران است.

 اولین قانون تقسیمات کشوری در سال 1325 هجری قمری (1285 هجری شمسی) به تصویب رسید و طبق آن سرزمین ایران به چهار ایالت تقسیم شد و در اصلاحیه ای که در همان سال اعلام شد، تهران دارالخلافه اعلام گردید.

 طبق تقسیمات کشوری آبان 1316 هجری شمسی، کشور ایران به شش استان تقسیم گردید که تهران در استان شمال که شامل 13 شهرستان بود قرار گرفت.

 در اصلاحیه ای که در دی ماه همان سال صورت گرفت، کشور به 10 استان تقسیم شد و شهرستان تهران جزیی از استان دوم شد. در تقسیمات سال 1321، تهران خود به استانی مستقل تبدیل گردید. با ایجاد تغییراتی گسترده در سال 1335 هجری شمسی، تهداد استان ها به 13 رسید و شهرستان تهران به همراه 6 شهرستان دیگر، استان مرکزی را تشکیل دادند که شهر تهران مرکز آن بود. سرانجام در آبان سال 1357 استان تهران به مرکزیت شهر تهران ایجاد گردید.

 در جلسهٔ هیئت دولت در تاریخ 12 بهمن سال 1388، لایحه تأسیس استان البرز تصویب و به مجلس شورای اسلامی فرستاده شد.

 و در ادامه با تصویب نمایندگان مجلس شورای اسلامی در تاریخ 7/4/1389 شهرستان‌های کرج، ساوجبلاغ به مرکزیت هشتگرد و نظرآباد از استان تهران جدا شد.

 16   شهرستان ری، قدس، شهریار، ورامین، دماوند، فیروزکوه، شمیرانات، اسلام‌شهر،ملارد،بهارستان، پردیس ،تهران،رباط کریم،پاکدشت،پیشوا و قرچک از مراکز جمعیتی مهم استان هستند.
     <table align="center" border="1" cellpadding="0" cellspacing="0" dir="rtl"> <thead> <tr />
<th colspan="5" style="width:327px;text-align: center;">شهرستان </th> <th colspan="3" style="width:294px;text-align: center;"></th> </tr> <tr> <th> </th> <th style="width: 125px; text-align:/>مرکز<"; style="color:#000000;"> </th> <th style="width: 120px; text-align:/>نام<"; center;"> </th> <th style="width:54px;text-align:/>جمعیت<"; center;"> </th> <th style="width:60px;text-align:/>تعداد بخش<"; center;"> </th> <th style="width: 100px; text-align:/>تعداد شهر<"; center;"> </th> <th style="width:84px;text-align: center;"></th> <th style="width:150px;text-align: center;">جمعیت مرکز<"; style="color:#000000;"> </th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td />جمعیت نسبت به کل شهرستان<"; style="color:#000000;"> </td> <td style="width: 120px; text-align: center;">1 </td> <td
شهرستان اسلامشهر </td> <td
شهرستان اسلامشهر<"; style="color:#000000 </td> <td
نفر
548,620 </td> <td
بخش
3 </td> <td
شهر
3 </td> <td
اسلامشهر<"; style="color:#000000;"> </td> <td
نفر
448,129
81/68٪ </td> </tr> <tr> <td
2 </td> <td
شهرستان بهارستان </td> <td
بهارستان
523,636 </td> <td
نفر
2 </td> <td
بخش
3 </td> <td
شهر
گلستان<"; 259,480
49/55٪ </td> </tr> <tr> <td
3 </td> <td
شهرستان پاکدشت </td> <td
شهرستان پاکدشت<"; 750,966
نفر
2
بخش

span> </td> <td style="width: 60px; text-align:/>شهر center;">2
span> </td> <td style="width: 84px; text-align:/>پاکدشت<";center;"><span style="font-size:14px
span> </td> <td style="width: 150px; text-align:/>نفر center;">706,490
center;">90/07% </td> </tr> <tr> <td style="text-align:
center;">4 </td> <td style="width: 102px; text-align:
span><"شهرستان پردیس"=center;"><a href="https://pardis.ostan-th.ir/?pageid=0" title
span> </td> <td style="width: 78px; text-align: center;">شهرستان پردیس<";style="color:#000000
span> </td> <td style="width: 54px; text-align: center;">نفر style="color:#000000;">269,060
span> </td> <td style="width: 60px; text-align: center;">بخش style="color:#000000;">2
span> </td> <td style="width: 60px; text-align: center;">شهر style="color:#000000;">2
span> </td> <td style="width: 84px; text-align: center;">پردیس<";style="color:#000000;"><span style="font-size:14px
span> </td> <td style="width: 150px; text-align: center;">نفر style="color:#000000;">73,363
style="color:#000000;">27/27% </td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"><span
style="color:#000000;">5 </td> <td style="width: 102px; text-align: center;"><span style="font-
شهرستان<";span style="color:#000000><"شهرستان پیشوا"=size:14px;"><a href="https://pishva.ostan-th.ir/?pageid=0" title
span> </td> <td style="width: 78px; text-align: center;">75,750/>
پیشوا span> </td> <td style="width: 54px; text-align: center;">2/>نفر
span> </td> <td style="width: 60px; text-align: center;">1/>بخش
span> </td> <td style="width: 60px; text-align: center;"><span style="font-/>شهر
span> </td> <td style="width: 84px; text-align: center;"><span style="font-/>پیشوا<";size:14px
span> </td> <td style="width: 150px; text-align: center;"><span style="font-/>نفر size:14px;">59,184
size:14px;">78/13% </td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"><span style="font-
size:14px;">6 </td> <td style="width: 102px; text-align: center;"><a href="https://tehran.ostan-
span> </td> <td style="width: 78px; text-align:/>شهرستان تهران<";span style="color:#000000><"شهرستان تهران"=th.ir/?pageid=0" title
span> </td> <td style="width: 54px; text-align:/>نفر center;">8,737,510
span> </td> <td style="width: 60px; text-align:/>بخش center;">3
span> </td> <td style="width: 60px; text-align:/>شهر center;">1
span> </td> <td style="width: 84px; text-align:/>تهران<";center;"><span style="font-size:14px
span> </td> <td style="width: 150px; text-align:/>نفر center;">8,693,706
center;">99/50% </td> </tr> <tr> <td style="text-align:
center;">7 </td> <td style="width: 102px; text-align:
span>><"شهرستان دماوند"=center;"><a href="https://damavand.ostan-th.ir/?pageid=0" title
span> </td> <td style="width: 78px; text-align: center;">شهرستان دماوند<";style="color:#000000
span> </td> <td style="width: 54px; text-align: center;">نفر style="color:#000000;">125,480
span> </td> <td style="width: 60px; text-align: center;">بخش style="color:#000000;">2
span> </td> <td style="width: 60px; text-align: center;">شهر style="color:#000000;">5
span> </td> <td style="width: 84px; text-align: center;">دماوند<";style="color:#000000;"><span style="font-size:14px
span> </td> <td style="width: 150px; text-align: center;">نفر style="color:#000000;">48,380
style="color:#000000;">38/56% </td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"><span
style="color:#000000;">8 </td> <td style="width: 102px; text-align: center;"><span style="font-
شهرستان<";span style="color:#000000><"شهرستان رباط‌کریم"=size:14px;"><a href="https://robatkarim.ostan-th.ir/?pageid=0" title
span> </td> <td style="width: 78px; text-align: center;"><span style="font-/>رباط‌کریم
span> </td> <td style="width: 54px; text-align: center;"><span style="font-/>نفر size:14px;">195,917
span> </td> <td style="width: 60px; text-align: center;"><span style="font-/>بخش size:14px;">1
span> </td> <td style="width: 60px; text-align: center;"><span style="font-/>شهر size:14px;">3
span> </td> <td style="width: 84px; text-align: center;"><span style="font-/>رباط کریم<";size:14px
span> </td> <td style="width: 150px; text-align: center;"><span style="font-/>نفر size:14px;">78,097
size:14px;">39/86% </td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"><span style="font-
size:14px;">9 </td> <td style="width: 102px; text-align: center;"><a href="https://rey.ostan-
span> </td> <td style="width: 78px; text-align:/>شهرستان ری<";span style="color:#000000><"شهرستان ری"=th.ir/?pageid=0" title

span> </td> <td style="width: 54px; text-align:/>نفر center;">349,700
span> </td> <td style="width: 60px; text-align:/>بخش center;">5
span> </td> <td style="width: 60px; text-align:/>شهر center;">4
span> </td> <td style="width: 84px; text-align:/>شهر ری<";center;"><span style="font-size:14px
span> </td> <td style="width: 150px; text-align:/>نفر center;">297,711
center;">79/99٪ </td> </tr> <tr> <td style="text-align:
center;">10 </td> <td style="width: 102px; text-align:
span><"شهرستان شمیرانات"=center;"><a href="https://shemiran.ostan-th.ir/?pageid=0" title
span> </td> <td style="width: 78px; text-align: center;">شهرستان شمیرانات<";style="color:#000000
span> </td> <td style="width: 54px; text-align: center;">نفر style="color:#000000;">47,279
span> </td> <td style="width: 60px; text-align: center;">بخش style="color:#000000;">2
span> </td> <td style="width: 60px; text-align: center;">شهر style="color:#000000;">4
span> </td> <td style="width: 84px; text-align: center;">شمیران<";style="color:#000000;"><span style="font-size:14px
span> </td> <td style="width: 150px; text-align: center;">نفر style="color:#000000;">37,778
style="color:#000000;">79/90٪ </td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"><span
style="color:#000000;">11 </td> <td style="width: 102px; text-align: center;"><span style="font-
شهرستان<";span style="color:#000000><"شهرستان شهریار"=size:14px;"><a href="https://shahriyar.ostan-th.ir/?pageid=0" title
span> </td> <td style="width: 78px; text-align: center;"><span style="font-/>شهریار
span> </td> <td style="width: 54px; text-align: center;"><span style="font-/>نفر size:14px;">744,210
span> </td> <td style="width: 60px; text-align: center;"><span style="font-/>بخش size:14px;">1
span> </td> <td style="width: 60px; text-align: center;"><span style="font-/>شهر size:14px;">7
span> </td> <td style="width: 84px; text-align: center;"><span style="font-/>شهریار<";size:14px
span> </td> <td style="width: 150px; text-align: center;"><span style="font-/>نفر size:14px;">249,473
size:14px;">33/52٪ </td> </tr> <tr> <td style="width: 33px; text-align: center;"><span style="font-
size:14px;">12 </td> <td style="width: 102px; text-align: center;"><a href="https://qods.ostan-
span> </td> <td style="width: 78px; text-align:/>شهرستان قدس<";span style="color:#000000><"شهرستان قدس"=th.ir/?pageid=0" title
span> </td> <td style="width: 54px; text-align:/>نفر center;">663/290
span> </td> <td style="width: 60px; text-align:/>بخش center;">1
span> </td> <td style="width: 60px; text-align:/>شهر center;">1
span> </td> <td style="width: 84px; text-align:/>شهر قدس<";center;"><span style="font-size:14px
span> </td> <td style="width: 150px; text-align:/>نفر center;">397,153
center;">59/88٪ </td> </tr> <tr> <td style="text-align:
center;">13 </td> <td style="width: 102px; text-align:
span><"شهرستان قرچک"=center;"><a href="https://qarchak.ostan-th.ir/?pageid=0" title
span> </td> <td style="width: 78px; text-align: center;">شهرستان قرچک<";style="color:#000000
span> </td> <td style="width: 54px; text-align: center;">نفر style="color:#000000;">300,000
span> </td> <td style="width: 60px; text-align: center;">بخش style="color:#000000;">1
span> </td> <td style="width: 60px; text-align: center;">شهر style="color:#000000;">1
span> </td> <td style="width: 84px; text-align: center;">قرچک<";style="color:#000000;"><span style="font-size:14px
span> </td> <td style="width: 150px; text-align: center;">نفر style="color:#000000;">269,138
style="color:#000000;">89/71٪ </td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"><span
style="color:#000000;">14 </td> <td style="width: 102px; text-align: center;"><span style="font-
شهرستان<";span style="color:#000000><"شهرستان فیروزکوه"=size:14px;"><a href="https://firoozkooh.ostan-th.ir/?pageid=0" title
span> </td> <td style="width: 78px; text-align: center;"><span style="font-/>فیروزکوه
span> </td> <td style="width: 54px; text-align: center;"><span style="font-/>نفر size:14px;">33,558
span> </td> <td style="width: 60px; text-align: center;"><span style="font-/>بخش size:14px;">2
span> </td> <td style="width: 60px; text-align: center;"><span style="font-/>شهر size:14px;">2
span> </td> <td style="width: 84px; text-align: center;"><span style="font-/>فیروزکوه<";size:14px
span> </td> <td style="width: 150px; text-align: center;"><span style="font-/>نفر size:14px;">17,453
size:14px;">52/01٪ </td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"><span style="font-

size:14px;">15 </td> <td style="width: 102px; text-align: center;"><a href="https://malard.ostan-
span> </td> <td style="width: 78px; text-align:/>شهرستان ملارد<";span style="color:#000000><"شهرستان ملارد"=th.ir/?pageid=0" title
span> </td> <td style="width: 54px; text-align:/>نفر center;">377,292
span> </td> <td style="width: 60px; text-align:/>بخش center;">1
span> </td> <td style="width: 60px; text-align:/>شهر center;">2
span> </td> <td style="width: 84px; text-align:/>ملارد<";center;"><span style="font-size:14px
span> </td> <td style="width: 150px; text-align:/>نفر center;">281,027
center;">74٫49٪ </td> </tr> <tr> <td style="text-align:
center;">16 </td> <td style="width: 102px; text-align:
span><"شهرستان ورامین"=center;"><a href="https://varamin.ostan-th.ir/?pageid=0" title
span> </td> <td style="width: 78px; text-align: center;">شهرستان ورامین<";style="color:#000000
span> </td> <td style="width: 54px; text-align: center;">نفر style="color:#000000;">468,349
span> </td> <td style="width: 60px; text-align: center;">بخش style="color:#000000;">2
span> </td> <td style="width: 60px; text-align: center;">شهر style="color:#000000;">2
span> </td> <td style="width: 84px; text-align: center;">ورامین<";style="color:#000000;"><span style="font-size:14px
span> </td> <td style="width: 150px; text-align: center;">نفر style="color:#000000;">218,991
style="color:#000000;">46٫76٪ </td> </tr> </tbody> </table> <div style="clear: both;
text-align: center;">
  استان تهران با بیش از 13 میلیون نفر جمعیت، 19 درصد جمعیت کل کشور را در خود جای داده‌است. از این میزان 12، 252 هزار نفر در مناطق شهری و 1، 161 هزار نفر در مناطق روستایی آن ساکن هستند. 6/63درصد از جمعیت شهری استان تهران در شهر تهران و 3/11 درصد آن در شهرستان کرج و مابقی در حدود 50 شهر دیگر استان ساکن هستند. رشد جمعیت شهر تهران 1/4 درصد است که در مقایسه با دهه قبل اندکی افزایش یافته‌است. میان شهرهای استان تهران، شهریار با 8/16 درصد رشد سالیانه، در مقام اول رشد قرار دارد و ملارد با 10 درصد و پاکدشت با 9/9 درصد و صفادشت با 8/8 درصد رشد سالانه در مقام‌های بعدی قرار دارند. در طول دهه 1385-1375 ده شهر به شهرهای استان تهران اضافه شده‌اند که بزرگ‌ترین آنها شهرهای اندیشه، صالح‌آباد و باغستان و نصیرآباد با 75 هزار، 54 هزار، 52 هزار، 23 هزار نفر و کوچک‌ترین آنها شهر ارجمند با 1700 نفر بوده‌است. استان تهران امروزه دارای 16 شهرستان، 42 شهر و 78 دهستان است.